

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-05-07

Diarienummer 0246/20

Handläggare

Louise Lindblad

Telefon:070 – 372 30 63

E-post: louise.lindblad@goteborg.com

Revidering av bolagsordning och ägardirektiv för Liseberg AB

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta;

1. Förslag till bolagsordning för Liseberg AB godkänns.
2. Förslag till ägardirektiv för Liseberg AB godkänns.
3. Ärendet överlämnas till Göteborgs Stadshus AB för fortsatt beredning.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har genom Budget 2020 givit Göteborgs Stadshus AB (Stadshus AB) två generella uppdrag som rör ägardirektiven för bolagen inom koncernen:

- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument i stället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv, med prioritering på de bolag som i nuläget har positiva resultat, med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå.

Vidare beslutade kommunfullmäktige, vid sammanträde 2019-09-12 § 32, om dels ny struktur för ägardirektiv för stadens bolag, dels nytt ägardirektiv för stadens moderbolag Stadshus AB. Samtidigt beslutade kommunfullmäktige om uppdrag åt Stadshus AB att revidera övriga bolags ägardirektiv i enlighet med mallen för gemensamma och likalydande ägardirektiv i staden. I förlängningen av uppdraget till Stadshus AB åligger det moderbolagen att ta fram förslag till ägardirektiv för sina dotterbolag i enlighet med den nya beslutade strukturen.

I ett angränsande ärende fastställde kommunfullmäktige vid samma tillfälle, 2019-09-12, § 31, Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning, som ersätter det tidigare dokumentet Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag.

Förslag till ägardirektiv för Liseberg AB (Liseberg) har anpassats till kommunfullmäktiges beslut om gemensam mall för ägardirektiv med två gemensamma och likalydande kapitel (kap 1 och 3) för stadens bolag samt ett bolagsspecifikt kapitel (kap 2) vilket inkluderar kommunfullmäktiges krav på avkastningskrav som motsvarar branschnivå.

I samband med revidering av ägardirektiv för Liseberg uppmärksammades behovet av ny bolagsordning för bolaget. Ärendet omfattar därför också förslag till uppdaterad bolagsordning för Liseberg.

Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) bedömer att förslag till bolagsordning och ägardirektiv för Liseberg har utvecklats i enlighet med uppdrag från kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslag till bolagsordning och ägardirektiv för Liseberg medför i sig inte några ekonomiska konsekvenser för bolaget. Bolagets uppdrag i avsnittet gällande ekonomi och effektivitet beskriver och tydliggör det övergripande arbetssätt som redan i dag är långsiktigt vägledande för bolaget.

Mot denna bakgrund har Göteborg & Co inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborg & Co har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Se ovan angående bedömning utifrån ekonomisk dimension.

Bedömning ur social dimension

Göteborg & Co har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Se ovan angående bedömning utifrån ekonomisk dimension.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för facklig samverkan.

Bilagor

1. Nuvarande bolagsordning för Liseberg AB.
2. Förslag till bolagsordning för Liseberg AB.
3. Nuvarande ägardirektiv för Liseberg AB.
4. Förslag till ägardirektiv för Liseberg AB.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav 2019-09-12, § 32, Stadshus AB i uppdrag att revidera övriga bolags ägardirektiv enligt mallen för gemensamma och likalydande ägardirektiv. I kommunfullmäktiges Budget 2020 fick Stadshus AB i uppdrag att ta fram förslag till ägardirektiv för dotterbolagen. Enligt Göteborgs Stads Riktlinje för ägarstyrning, beslut i kommunfullmäktige 2019-09-12 § 31, åligger det moderbolagen, i förlängningen av uppdragen till Stadshus AB, att ta fram förslag till ägardirektiv i enlighet med den nya strukturen för helägda dotterbolag.

Föreliggande ärendet omfattar också förslag till uppdaterad bolagsordning för Liseberg.

Förslag till bolagsordning och ägardirektiv har tagits fram i samverkan mellan Göteborg & Co, Stadshus AB och Liseberg.

Beskrivning av ärendet

Uppdrag i Budget 2020

Kommunfullmäktige har genom Budget 2020 gett Stadshus AB två generella uppdrag som rör ägardirektiven för bolagen inom koncernen:

- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument i stället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv, med prioritering på de bolag som i nuläget har positiva ekonomiska resultat, med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå.

Kommunfullmäktiges revideringsuppdrag i budget 2020 uppfattas inte innebära att bolagens ägardirektiv i övrigt väsentligen ska förändras.

Stadens struktur för ägardirektiv

Kommunfullmäktige har beslutat om en gemensam och likalydande mall för ägardirektiv. De nya ägardirektiven har gemensamma inledande bestämmelser i kap. 1 och gemensamma generella bestämmelser i kap. 3. Dessa gemensamma bestämmelser får inte ändras utan fullmäktiges godkännande. I kap. 2 anges bolagsspecifika krav och direktiv.

Uppdraget till Stadshus AB utgår från att samtliga bolags ägardirektiv följer den nya gemensamma strukturen och mallen.

Generella utgångspunkter i arbetet

Arbetet med revidering av ägardirektiven har utgått från några generella utgångspunkter:

Riktlinje för ägarstyrning

Kommunfullmäktige fastställde 2019-09-12 ”Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning”. Av riktlinjen framgår hur ägaren utövar sin styrning av stadens bolag, såväl mellan Stadshus AB och moderbolag som mellan moderbolag och dotterbolag. Riktlinjen anger vidare roll- och ansvarsfördelning mellan de olika nivåerna i stadens bolagsstruktur.

De verksamhetsdrivande bolagen har ett bolagsspecifikt ägardirektiv som är beslutat av kommunfullmäktige och som definierar ägarens krav och förväntningar på bolaget.

Enligt riktlinjen utarbetar moderbolagen förslag till ägardirektiv för helägda dotterbolag. Ägardirektiven ska utarbetas i samråd med både Stadshus AB och berört bolag samt fastställas av kommunfullmäktige.

Avkastningskrav

I kommunfullmäktiges budget för 2020 anges att "Samtliga ägardirektiv ska ha tydligt fastställda avkastningskrav på minst samma nivå som genomsnittlig branschnorm".

Göteborgs Stad äger ett antal bolag där avkastningskrav är relevant som en av flera styrkomponenter.

Avkastningsmått syftar till att synliggöra de olika verksamheter som bygger upp respektive kluster/koncern och ge möjlighet till styrning och till utvärdering av hur olika verksamheter utvecklas och bedrivs i jämförelse med konkurrenter eller konkurrerande alternativ. Avkastningskraven ska också, där inte speciallagstiftning eller andra omständigheter begränsar, tillförsäkra ägaren förutsägbara utdelningar med hänsyn tagen till finansiell ställning i bolaget, kluster/koncern, Stadshuskoncernen och Kommunkoncernen.

Klustrens/koncernernas affärslogik och organisation behöver vara vägledande för vilken organisatorisk nivå och på vilket sätt avkastningskrav definieras. För kluster/koncerner och enskilda verksamheter fastställs avkastningskrav med utgångspunkt i de mått som respektive bransch etablerat beroende på verksamhetens karaktär och som fokuserar verksamhetens räntabilitet på investerat kapital, rörelsemarginal eller annat avkastningsmått som bedöms lämpligt till att beskriva verksamhetens prestation ekonomiskt.

Bolagen använder som en del av sin riskmodell indikatorer som exempelvis soliditet och skuldsättningsgrad för att följa sina balansräkningsrisker. Bolagen har fastställt miniminivåer. Val av indikatorer och miniminivåer är anpassade till respektive verksamhet. Stadshus AB har, i det här skedet och i förekommande fall, angett bolagens miniminivåer i ägardirektiven.

Ägardirektiven ska följa kommunfullmäktiges beslut att avkastningskraven ska fastställas till "minst samma nivå som genomsnittlig branschnorm." Olika verksamheters förutsättningar och restriktioner kopplat till att uppnå ekonomiska avkastningskrav kan synliggöras i uppföljning och ges möjlighet att diskuteras i ägardialoger. Uppdrag i ägardirektiv tillsammans med andra riktade uppdrag från kommunfullmäktige kan innebära att avvikelser från avkastningskrav över tid är motiverade.

Av beslutsunderlaget till nytt ägardirektiv för Göteborg & Co framgår att Stadshus AB under våren 2020 avser att återkomma med en process och arbetssätt som ska beskriva hur den löpande uppföljningen och utvärderingen av måluppfyllelsen ska organiseras. Denna process ska bland annat inordnas i processen för framtagande av förutsättningar för budgetarbetet i de politiska partierna och i ägardialogsprocessen.

I förslag till ägardirektiv för moderbolag och direktrapporterande bolag tar Stadshus AB i samverkan med respektive moderbolag fram avkastningskrav.

Moderbolag i koncernen tar fram förslag till ägardirektiv i samverkan med såväl respektive dotterbolag som Stadshus AB. Principer enligt ovanstående ska tillämpas vid utarbetande av förslag till avkastningskrav för dotterbolag i Stadshuskoncernen.

Effektiviseringskrav

Göteborgs Stad har ett antal bolag som av olika skäl i princip ska gå mot ett nollresultat eller mot ett resultat som skapar utrymme för utveckling och (re)investeringar. Det är således inte möjligt eller lämpligt att tillämpa gängse avkastningskrav på dessa bolag utan istället söka olika mått på produktivitet och effektivitet samt jämförelser med liknande verksamheter.

Vid fem olika typer av bolag är gängse avkastningskrav inte relevanta:

1. Verksamheter med fokus på att leverera effektiva tjänster för interna kunder.
2. Verksamheter med särskilda uppdrag, särskild finansiering eller direkttilldelade uppdrag.
3. Verksamheter inom evenemang och kultur med stor offentlig finansiering.
4. Utvecklingsbolag med en stor del offentlig finansiering.
5. Exploaterings- och byggherrebolag.

I förslag till ägardirektiv för dotterbolag som inte kan åsättas avkastningskrav tar Göteborg & Co i samverkan med berört bolag fram produktivitets- och effektivitetskrav.

Styrelsesammansättning

Kommunfullmäktige utser, på förslag av valberedningen, som huvudsaklig ordning partipolitiskt förtroendevalda ledamöter och ersättare. För vissa styrelser utses ledamöter och ersättare utan partipolitisk beteckning. Riktlinjen för ägarstyrning, som verktyg för att stärka och tydliggöra den politiska styrningen av bolagen, fordrar särskild uppmärksamhet i relation till tjänstemannastyrelser så att intentioner vad gäller kommunfullmäktiges ägarstyrning tas omhand.

I några kluster och koncerner utser kommunfullmäktige ledamöter och suppleanter i personunion mellan moder- och dotterbolag. Vid förekomst av personunion mellan moder- och dotterbolag försvåras eller förhindras tillämpningen av regelverket på vissa punkter, exempelvis avseende genomförande av ägardialoger.

Nedan beskrivning av bolagsspecifika ändringar av ägardirektiv inleds med en beskrivning av förhållanden och förutsättningar för ägarstyrning i aktuellt kluster och beskrivning av styrelsesammansättning exkluderar eventuellt förekommande fastighetsägande bolag utan egentlig verksamhet.

Bolagen har att beakta Riktlinjer för ägarstyrning som anger hur nominering av ledamöter utan partipolitisk beteckning ska hanteras.

Tidshorisont

Ägardirektiven är utformade utifrån ett långsiktigt perspektiv med beaktande av bolagens förutsättningar och karaktär, vilket innebär olika tidshorisont för olika bolag.

Aktualitetsprövning och eventuella revideringar av ägardirektiv ska alltid göras i samband med ny mandatperiod. Även med hänsyn till att avkastningskrav och effektiviseringskrav inarbetas i ägardirektiven, samt starkt internt och externt förändringstryck, görs bedömningen att revidering av ägardirektiven sker minst vart tredje-fjärde år.

Allmänt om ägarstyrning inom kluster Turism, Kultur och Evenemang

Samtliga styrelser i bolagen inom Turism, Kultur och Evenemang bemannas av förtroendevalda.

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat om specifika ägardirektiv för såväl moderbolag som dotterbolag i klustret. Bolagen förväntas generellt, i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning, ta ett självständigt ansvar för verksamheten med utgångspunkt i bolagsordning, ägardirektiv för bolaget, kommunfullmäktiges budget samt övriga styrande dokument.

Göteborg & Co genomför årligen ägardialoger med samtliga dotterbolag genom att styrelse möter styrelse.

Bolagsordning för Liseberg AB

I samband med revidering av ägardirektiv för Liseberg uppmärksammades behovet av att ta fram förslag till ny bolagsordning, anpassad till bolagets nuvarande organisation och verksamhet. Föreliggande ärendet omfattar därför förslag till uppdaterad bolagsordning för Liseberg i enlighet med stadens gemensamma och likalydande mall för bolagsordningar.

Ägardirektiv för Liseberg

Kommunfullmäktige beslutade 2002-11-28 om nu gällande ägardirektiv för Liseberg. Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges uppdrag och inriktningar i Budget 2020 har Göteborg & Co, i samråd med Stadshus AB och Liseberg, lämnat förslag till reviderat ägardirektiv för bolaget.

Beskrivning av nytt kommunalt ändamål samt övriga uppdaterade texter som preciserar uppdraget för bolaget utgör i sin helhet kapitel 2 i enlighet med beslutad struktur för ägardirektiv. I förslaget till nytt ägardirektiv har, enligt kommunfullmäktiges uppdrag, text om ekonomiska avkastningskrav motsvarande branschnorm samt analys och ekonomisk styrning inarbetats.

Jämfört med tidigare ägardirektiv är bolagets övriga ansvar och uppdrag renodlat enligt den nya mallen innehållande gemensamma generella bestämmelser i kapitel 1 och 3 för samtliga ägardirektiv.

Bolagets bedömning

Göteborg & Co bedömer att förslaget till ägardirektiv för Liseberg har utvecklats i enlighet med uppdrag från kommunfullmäktiges budget 2020 att revidera ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument istället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Genom föreliggande förslag till ägardirektiv för Liseberg bedöms kommunfullmäktiges uppdrag från 2019-09-12, att revidera övriga bolags ägardirektiv enligt av kommunfullmäktige beslutad mall, genomfört med avseende på Liseberg.

Peter Grönberg, VD